

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 38

2022

Івано-Франківськ, 2022

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Педагогічний факультет

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика

№ 38

Івано-Франківськ

2022

УДК 37.0(477.86)
ББК 74.58 (4 Укр)

*Друкується відповідно до рішення
кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(протокол № 7 від 31 січня 2013 р.)*

Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика. № 38. Івано-Франківськ. 2022. 26 с.

Матеріали випуску включають публікації здобувачів другого освітнього рівня спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» кафедри педагогіки та освітнього менеджменту та інших спеціальностей Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника з актуальних питань теорії та практики навчання і виховання, формування професійних компетентностей, підготовки фахівців у різних типах закладів освіти України.

Редколегія випуску

Голова редколегії:

Завгородня Т.К., доктор педагогічних наук, професор.

Члени редколегії:

відповідальний редактор Стражнікова І.В. - доктор педагогічних наук, професор

Прокопів Л.М. - кандидат педагогічних наук, професор, завідувачка кафедрою

Сгорова І.В. - кандидат педагогічних наук, доцент

ЗМІСТ

Душенко Юлія, Савчук Б.П. Використання коучингу у формуванні професійної гнучкості майбутнього менеджера освіти	5
Гуменяк Аліна, Стражнікова І.В. Сутність ознак та провідні характеристики феномену толерантності	9
Гасюк Катерина, Салига Н.М. Роль музичного мистецтва в національно-патріотичному вихованні учнів	16
Слівінська Уляна, Прокопів Л.М. Розвиток системи дистанційної освіти: історичний аспект	21

Душенко Юлія

(студентка I курсу другого освітнього рівня,
спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,
Педагогічний факультет)

Б.П. Савчук

(Наук.керівн. – д. іст.н., професор)

Використання коучингу у формуванні професійної гнучкості майбутнього менеджера освіти

Складні процеси державного будівництва та інтеграція України у європейський простір актуалізують ідеологію гуманізації освітнього процесу змінюють уявлення про критерії якості і технології професійної педагогічної освіти та роль педагога і здобувача освіти в освітньому процесі. Сучасна освітня парадигма орієнтує педагога на перехід від компетентностей ментора, організатора фронтальної, безособистісної діяльності учнів на оволодіння компетентностями педагогічного супроводу і підтримки, що забезпечують суб'єкт-суб'єктну персоніфіковану взаємодію. Це зумовлює необхідність оволодіння знаннями і навичками наставника-фасилітатора, які у концепціях світового досвіду організації освітнього процесу втілювалися у феноменах тьюторства і коучингу.

Феномен коучингу має багату історію ефективного застосування у підготовці фахівців в різних суспільних сферах та розвитку особистості загалом. Його різновид освітній коучинг як інноваційна технологія активно розробляється й апробується переважно у теорії і практиці вищої школи та системи підвищенні кваліфікації вчителів. Отож, він досі не знайшов предметного цілеспрямованого використання в організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) та закладах позашкільної освіти (ЗПО). Це увиразнює *суперечність* між потужним особистісно-формуєчим потенціалом коучингу та нерозробленістю теоретичних і практичних засад його використання у процесах розбудови Нової української школи та актуалізує предметне дослідження цієї проблеми.

За думкою Джона Вітмора з книги «Коучинг високої ефективності»: «Коучинг — це не просто методика, яку можна ввести та застосовувати в чітко визначених ситуаціях. Це спосіб управління, спосіб поводження з людьми, спосіб мислення, спосіб існування. Настане день, коли слово «коучинг» взагалі зникне з нашого лексикону, воно стане способом наших взаємин у роботі або десь іще. Коучинг — це засіб сприяння, допомоги іншій людині в пошуку її власних рішень або її просування в будь-якій складній ситуації» [2, с. 5]. Також у вищезгаданій книзі Д. Вітмор стверджує: «Якщо ви попросите мене дати визначення коучингу,

я спочатку згадаю, який сьогодні день тижня і яке визначення коучингу я даю в цей день. Звичайно, це жарт, але в ньому є правда — визначення коучингу немає. Їх так багато, що можна визначати, що таке коучинг, увесь день» [2, с. 7].

На сьогоднішній день сформувалося безліч напрямів і шкіл, які використовують різні методи застосування коучингу. Різноманітність понять «коучинг» свідчить про те, що це багатогранний інструмент, який складно описати лише одним визначенням.

У контексті розвитку вищої школи та вдосконалення професійної педагогічної освіти можна розглянути і предметно охарактеризувати коучинг у чотирьох взаємопов'язаних аспектах: 1) парадигми суб'єкт-суб'єктних діалогових стосунків, діаді «студент-викладач»; 2) коучингової компетентності; 3) коучингової технології; 4) портфолію досягнень [1, с. 350].

Перший базовий аспект визначає зміст і характер реалізації всього потенціалу ідеології і технології коучингу у вищій школі. Він проектує поступальний перехід від традиційної системи аудиторного навчання, коли педагог виступає «носієм готових знань», до індивідуальної, проектної, тренінгової, дистанційної форм організації освітнього процесу, який переходить у площину рівноправної партнерської навчальної комунікації [3, с. 20].

Важлива особливість коучингової міжособистісної взаємодії полягає в розумінні і правильному виконанні рольових функцій. Ідеться про те, що коуч-викладач відповідає за визначення і узмістовлення процесу просування до мети, а здобувач освіти — за досягнення результатів; коуч-педагог не дає «готових рецептів», не нав'язує «правильних рішень», а фасилітує (допомагає, сприяє, полегшує), відстежує й за потреби корегує пошук студентом оптимальних шляхів і рішень, який розв'язує чергові завдання не з примусу, а з власної волі, свідомо, із задоволенням.

Ефективність використання філософії і технологій коучингової взаємодії у процесі професійної педагогічної підготовки великою мірою залежить від усвідомлення майбутніми вчителями, по-перше, різниці між тим, «чим вони є на старті» просування до мети, і тим, «чим/ким вони хочуть стати на фініші», та, по-друге, від їхньої готовності і здатності постійно рухатися вперед, долаючи чергові перешкоди на шляху до акме-успіху [4].

Другий аспект, що стосується коучингової компетентності в контексті досліджуваної проблеми, є складником професійної компетентності і науково-педагогічного працівника вишу, і здобувача освіти — майбутнього педагога. Синтез її фрагментарного розгляду в окремих тематичних студіях та всебічного представлення феномену професійної компетентності в сучасному науково-педагогічному дискурсі дозволяє стверджувати, що коучингова компетентність

викладача і здобувача освіти передбачає набуття: а) коучингових знань, що акумулюють широкий спектр відомостей про ідеологію і технологію коучингу, та психофізіологічні особливості суб'єктів освітнього процесу; б) умінь і навичок налагодження ефективної комунікативної взаємодії, що можлива лише в атмосфері взаємної довіри, щирих і доброзичливих стосунків, поєднаних із вимогливістю, відповідальністю; в) особистісних якостей, які виявляються у творчості, ініціативності, емпатії, самодисципліні, відповідальності, жертвовності; г) готовності особи до постійного самонавчання і саморозвитку як під час навчання у виші, так і в професійній діяльності [6].

Оволодіння коучинговою компетентністю як складника професійної обізнаності означає готовність і здатність педагога розробляти ефективні довгострокові програми формування і розвитку суб'єктів освітнього процесу; здійснювати добір ефективних інструментів і технік коучингу, що забезпечують швидкий і ефективний шлях досягнення результатів; мотивувати та «непомітно, але реально» супроводжувати самостійне просування учня, студента до досягнення поставлених цілей.

Розвиток коучингової компетентності педагога передбачає постійне розширення професійного простору (у його професійній і психологічній сферах), генерування нових ідей, переосмислення власних потенційних можливостей здобувачів освіти, корегування обраних стратегій і тактик особистісного і професійного зростання, диверсифікацію інструментів їхньої реалізації.

Третій аспект, що стосується коучингової технології найбільше представлений у науково-педагогічній літературі та водночас є найменш структурованим і розробленим у дефінітивному відношенні. Така ситуація об'єктивно зумовлена міждисциплінарним характером коучингу за джерелами походження і формування та його використанням у різних галузях суспільного життя. Тому коучингову технологію розглядають в одному синонімічному ряді як «систему технологій і методів», «коучинг-метод», «коучинг-техніку», «коучинговий підхід», «форму консультування», «вид менеджменту», «самоменеджмент» тощо [4]. Означені види діяльності та операційні інструменти насправді мають спільну ідеологічну основу, що спрямовує на постановку і максимально швидке досягнення цілей, але відрізняються в сутнісному змістовно-технологічному сенсі, що може стати предметом окремого дослідження.

Коучингове портфоліо можна визначати як «портфель особистих досягнень», що визначає, яким чином і наскільки успішно здобувач освіти просувається власною траєкторією саморозвитку та набуває різні професійні компетентності. Коучингове портфоліо можна розглянути у вимірах педагога та

здобувача освіти як їхню комунікативну цілісність. Це виявляється у з'ясуванні того, у якій мірі та як ефективно обидва суб'єкти освітнього процесу реалізують свої рольові функції та зусилля щодо підтримки, збереження і розвитку мотивації навчання; заохочення майбутнього вчителя до самостійності, з одного боку, та усвідомлення ним потреби розширювати свої можливості в навчанні і самонавчанні, з іншого; розвитку навичок рефлексивної оціночної та самооціночної діяльності; сформованості умінь ставити цілі та планувати й організовувати персональну діяльність; сприяння індивідуалізації навчання студента та його потенційної самореалізації; сприяння особистій соціалізації здобувача освіти та його свідомій, цілеспрямованій самосоціалізації [6].

Коучинг як своєрідна міждисциплінарна багатовимірна філософія і технологія формування і розвитку особистості довів свою ефективність у різних галузях суспільного життя. Застосування коучингу як чинника та інструмента розвитку вищої школи і вдосконалення професійної педагогічної освіти предметно виявляється у взаємопов'язаних аспектах, що стосуються парадигми суб'єкт-суб'єктних діалогових стосунків у діаді «студент-викладач», формування в учасників освітнього процесу коучингової компетентності, використання коучингових методів і технік для особистісного і професійного зростання здобувача освіти та портфолію досягнень для рефлексії і саморефлексії успіхів і невдач на шляху саморозвитку. Тож філософія і технологія коучингу мають значні потенційні можливості у формуванні компетентного і конкурентоздатного педагога.

Список використаних джерел

1. Варецька О. Коучинг як технологія розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти. *Вісн. Львів. ун-ту ім. І. Фрака. Сер. педагогічна*. Львів, 2016. Вип. 31. С. 349-360.
2. ВітморДж. Коучинг високої ефективності. Пер. з англ. Москва: Міжнародна академія корпоративного управління та бізнесу, 2005. 168 с.
3. Голяд І. С., Чернова Т. Ю. Роль коучингової компетентності педагога у розкритті потенціалу суб'єкта освітнього процесу. *Наук. часоп. НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 13. Проблеми трудової та професійної підготовки*. 2017. Вип. 8. С. 20-25.
4. Нежинська О.О., Тименко В.М. Використання коучингу в системі вищої освіти України. *Зб. наук пр. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр.* Київ: АТОПОЛ ГРУП, 2015. Вип. 15. С. 236-245.
5. Поберезька, Г. Г. (2017). Коучинг як педагогічна технологія студентоцентричного навчання у ВНЗ. *Технологія і техніка друкарства*, №4. С.99-107.
6. Романова С. М. Коучинг як нова технологія в професійній освіті. *Вісник Нац. авіац. ун-ту. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2010. Вип. 3. С. 83-86.

Гуменяк Аліна

*(студентка I курсу другого освітнього рівня,
спеціальність «Освітні, педагогічні науки»*

Педагогічний факультет)

І.В.Стражнікова

(Наук.керівн. – д.пед.н., професор)

Сутність ознак та провідні характеристики феномену толерантності

Аналіз досліджень показав складність, багатоаспектність і багатокомпонентність досліджуваного феномену, що проявляється через певні параметри прояву й розвитку, які визнаються базовими вимірами толерантності. Як наслідок – неможливо здійснити повноцінний опис толерантності, наголошуючи лише на одному понятті чи вимірі. Тому ми розглядатимемо, на наш погляд, найбільш важливі виміри.

Перш за все – суб'єкти толерантності. Так, Орловська О. суб'єктами визначає «різних індивідумів, соціальні групи, суспільні інститути, на які поширюються принципи толерантності, з якими можливий пошук компромісу [8]. Окрім суб'єктів, М.Мацковський, виділяє об'єкти толерантності – тих, на кого вона спрямована, тобто науковець толерантність розглядає як певну якість взаємодії суб'єкта й об'єкта, що характеризуються готовністю суб'єкта сприймати соціокультурні відмінності об'єкта, що охоплюють зовнішні ознаки, висловлювання, особливості поведінки та ін. [7]. Відтак суб'єктами і об'єктами можуть бути соціальні інститути, організації, групи, індивіди, змінюючи свої ролі. Тому М.Мацковський однією з важливих характеристик толерантності вважає – суб'єктність – постійний активний стан і суб'єкта, і об'єкта, що є носіями предметно-практичної діяльності, пізнання і комунікації.

Характеристика особистості або будь-якої соціальної групи людей, яка може бути полем узгодження інтересів, взаєморозуміння, пошуку компромісів, за словами О.Орловської, і є толерантністю. Загалом, науковці виокремлюють три підсистеми у структурі толерантності як психосоціальної характеристики особистості – когнітивну (уявлення, спрямованість, поняття), емоційну (ставлення до соціального середовища), діяльнісну (поведінка, співпраця, розуміння). Водночас вирішальне значення мають усвідомлені критерії – вибір людини, спосіб взаємовідносин, а тому можна виокремити ще один компонент – особистісний (особистісний вимір толерантності), що містить ціннісну, смислову систему, повага до людини, її прав, свободи, рівноправність та відповідальність у життєдіяльності.

Джерелом особистісних характеристик є толерантне ставлення, в першу чергу, до самого себе. Безпосередньо це стосується освітянської сфери і науково-

педагогічних працівників зокрема, що дає можливість визначити позицію і стратегію розв'язання проблеми самооцінки, «Я-концепції», зміцнення сприйняття самих себе і поваги до себе.

У когнітивному вимірі досліджувана характеристика передбачає: 1) усвідомлення та прийняття особистістю складності, багатовимірності життєреальності, варіативності її сприйняття; 2) розумінні й оцінювання, відносності й неповноти, суб'єктивності власного бачення будь-чого (дії, манери комунікації, зовнішніх ознак тощо); 3) неможливість зведення різноманітності поглядів до єдиного знаменника. Саме у цьому вимірі толерантність проявляється найяскравіше – в ситуаціях протиріччя, тому надає можливість розглядати її як прояв багатства індивідуального сприйняття й інтерпретації.

Викладач закладу вищої освіти здатен усвідомити та прийняти складність і багатогранність до виховання толерантності, але разом з тим, він має підпорядковуватись рольовим настановам і освітнім стандартам, не проявляючи при цьому творчості і свободи дій, а відтак виховання зводиться до розвитку нетерпимості і призводить до будь-яких розбіжностей, міжособистісних конфліктів. Тому необхідна певна поінформованість з даної теми і, за переконанням С.Братченко [4], потребує введення ще й вербального компоненту толерантності, який обмежується знанням складником. Це простий поверховий складник толерантності, який свідчить про ознайомлення з її ідеями та можливістю доступно цей феномен пояснити. Звичайно, на цьому рівні педагоги/викладачі цілком здатні продемонструвати толерантність, але водночас це не є фактом дотримання принципів толерантності у практичній професійній діяльності.

Емоційний вимір толерантності проявляється через встановлення контакту між співрозмовниками, сприяє створенню безпечної, довірливої комунікації, зменшує напруженість і можливість загострення відносин або суперництва. Означений складник має неабияке значення, адже в комунікації співрозмовники, маючи різні погляди, можуть прийти до компромісу, відновити стосунки, порозумітись. Як наслідок, паралельно можна виокремити вид емоційної стійкості – афективну толерантність, яка характеризується умінням впоратись з емоційною напругою у будь-якій ситуації, терпеливо ставитись до їх негативних/неприємних сторін та емоційного стану оточуючих. Така розвинена АТ уможливорює усвідомити та проаналізувати власні емоційні стани і переживання інших людей з урахуванням їхнього емоційного стану. Саме поведінка є найбільш видимою частиною толерантності і проявом емоційної сфери, ігнорування і придушення якої може призвести до інтолерантності майбутніх і чинних викладачів/педагогів, що в свою чергу – до емоційного вигорання, професійної деформації [10].

Поведінкова толерантність містить компетентності, серед яких виділяють: уміння толерантно комунікувати, обґрунтовувати свою точку зору; здатність толерантно відноситись до висловлювань співрозмовників; готовність до взаємодії з людьми різних поглядів та переконань, вміння домовлятися, знаходити компроміс; здатність адекватно реагувати в нестандартних/напружених ситуаціях. Саме для працівників закладів освіти важливо опанувати толерантні способи дій, не допускаючи неповагу й нетерпимість (інтолерантність).

Моделі і класифікації толерантності з філософської сторони розробив В.Лекторський, який виокремив чотири форми існування толерантності:

1) толерантність як байдужість – допускаються різні системи поглядів, які не суперечать загальнолюдським нормам (віросповідання, культура інших народів, переконання тощо);

2) неможливість взаєморозуміння – нерівноправність культур, відсутність системи поглядів і переконань, тобто терпимість до іншого, але з яким неможливо співпрацювати;

3) толерантність як поблажливість – терпимість до слабкості інших з одночасною зневажливістю, визначення привілеїв у становищі, наприклад, власної культури);

4) терпимість як удосконалення власного досвіду і критичний діалог, що веде до поваги іншої позиції та зміни власної [6].

Відомо, що існують ще й декларативна толерантність – ні відносини, ні дії не відповідають замовленим вимогам; реляційна толерантність, що не виявляється ні у висловлюваннях, ні в діях особистості; акційна толерантність – незважаючи ні на які провокації, людина виявляє толерантність (наприклад, у політичних проявах держав світу). У таких формах виявлення толерантності науковці виокремлюють чотири складові – визнання, сприйняття, повага та розуміння. Сьогодні найбільш розповсюдженою формою міжкультурної взаємодії вважаються визнання і сприйняття. Так, у Академічному тлумачному словнику української мови поняття «визнання» характеризується як «вважати дійсним, законним, стверджувати своєю згодою, позитивним ставленням право на існування кого-, чого-небудь» [1, Т.1]. Поняття «сприйняття» у тому ж виданні подається у чотирьох значеннях, однак для нашого дослідження дотичні наступні: «Відображаючи у своїй свідомості предмети та явища об'єктивного світу, що діють у даний момент на органи чуття, ставитися до чого-небудь, реагувати на щось певним чином» або «Осягати розумом сенс чого-небудь, осмислювати щось», «Визначати смисл, сенс і т. ін. чого-небудь зором, слухом тощо» [1, Т.9]. Отже, сприйняття іншого таким, яким він є, означає початкову орієнтацію на особистість та її цінність, готовність до взаємодії з нею, визнання її свободи і

права на особисті зацікавлення, врахування її особливостей і допущення відмінності від інших. А ось «прийняти» - це довірити, впустити (навіть у свій власний внутрішній світ), співвідносити свою поведінку/цінності/інтереси з тими ж особливостями іншої людини. Не дарма С.Рубінштейн підкреслював, що прийняття іншого це «утвердження самотнього існування саме цієї людини, з усіма властивими їм якостями», тобто це відмова від оцінок її особистості, беззастережне ставлення до неї [9].

Ще однією складовою толерантності є повага, яка являє собою почуття на визнанні гідності, заслуг, якостей інших людей. За словами З.Баумана, поважати інших це «шанувати в іншому значущість, у чужому – чужість; при цьому схожість між мною та іншим полягає в нашій відмінності, універсальності нашої унікальності. Лише поважаючи власну відмінність, я можу поважати й відмінність інших людей» [2, с.190].

У психолого-педагогічній літературі існує багато класифікацій толерантності відповідно до критеріїв, означених кожним автором.

Так, М.Мацьковський види толерантності класифікує за сферами соціального буття:

- гендерна толерантність – неупереджене ставлення до представників іншої статі, неприпустиме ставлення до їх недоліків, відсутність поглядів про перевагу однієї статі над іншою;
- вікова толерантність – неупередженість до недоліків особистості за її віковими ознаками;
- освітня толерантність;
- міжнаціональна толерантність – ставлення до представників інших національностей, здатність не переносити недоліки деяких особистостей на всіх представників нації. Тобто, це сукупність психологічних настанов, відчуттів, певного набору знань і норм, що відображені у законах чи традиціях, світоглядно-поведінкових орієнтаціях, взаємоповазі до різних культур і традицій, об'єднувальних загальнолюдських позицій, зокрема готовність надати допомогу, цивілізованість, чесність тощо;
- расова толерантність;
- релігійна толерантність – відповідне ставлення до представників різних конфесій, віротерпимість (ставлення держави до до всіх релігій та міжконфесійних відносин, адже саме такі суперечки найстрашніші світові конфлікти усіх часів, а пошук потенційних можливостей поєднання ментальних складових віри, поступове фокусування на етнічних пріоритетах, технології, що здатні об'єднувати народи і конфесії, призводить до мирного співіснування;

➤ правова толерантність – поведінка в дусі толерантності суб'єктів юридичної діяльності – перехід від психології протистояння, підозрливості та насильства, довіри, зміцнення національної та міжнародної стабільності, миру й безпеки гуманними методами;

➤ географічна толерантність – неупереджене ставлення до людей невеликих та провінційних населених пунктів, інших регіонів, особливо мешканців з великих міст;

➤ між класова толерантність – терпиме ставлення до представників різних майнових статків;

➤ фізіологічна толерантність – ставлення до хворих, людей з особливими потребами, осіб з зовнішніми недоліками та ін.;

➤ політична толерантність;

➤ сексуально орієнтована толерантність;

➤ маргінальна толерантність – ставлення до жебраків, нарко- та алкозалежних, бувших ув'язнених та ін. [7].

А О.Орловська та М.Мириманова виокремлюють два типи толерантності, які поділяють за спрямованістю: зовнішня – культура відносин у суспільстві на принципах відмови від насильства, адекватне ставлення до іншого, слідування законам; внутрішня – здатність зберігати рівновагу у несподіваних/стресових ситуаціях, приймати рішення й діяти в умовах з невідомими фактами та наслідками [8].

Також науковці наголошують на видах толерантності в особистості: природна – відкритість, довіра, допитливість; моральна – терпимість (зовнішня сторона «Я» людини); етична – сприйняття і довіра, повага до цінності інших, сприйняття власного внутрішнього світу, і як наслідок – не боятись і витримувати конфлікти та напругу [8].

За принципами сходження науковці розрізняють такі види толерантності та інтолерантності:

✓ протекціоністська толерантність – суб'єкт толерантності абсолютно неупереджено ставиться до об'єкта, робить все можливе у допомозі тим, хто цього потребує; надає пропозиції представникам певних етнічних груп для одержання роботи, зарахування до закладу вищої освіти, допомагає людям, які стали жертвами інтолерантних відносин у будь-якому напрямі;

✓ ціннісна толерантність – система цінностей та норм поведінки, що пов'язані з дотриманням норм толерантності – неупереджене ставлення до людей різних соціально-демографічних шаблів, готовність сприймати комунікацію та поведінку, що відрізняються від власних;

✓ прихована інтолерантність – суб'єкт розуміє принципи толерантності або неадекватність власних дій інтолерантності, але через внутрішні психологічні властивості, погляди, риси характеру упереджено ставиться до представників різних соціальних категорій людей, висловлювання в їх сторону є фактично не публічними і в загальному не впливають на стан суспільства;

✓ вербальна інтолерантність – часткове публічне висловлювання негативного ставлення до певних соціально-демографічних груп людей, загалом не визнає насильства, образ, заборони, однак не приховує свої погляди;

✓ агресивна поведінкова інтолерантність – вважаються виправданими підготовка і реалізація певних дій, які спрямовані на заборону чи обмеження діяльності або насильства, що пояснюють розуміння дій суб'єкта, його соціальної справедливості, сильний ступінь відчуження відносно іншої людини і нерідко така поведінка є проявом процесу соціалізації чи настановами [7].

Класифікацію толерантності дослідники пропонують і на основі виникнення, розвитку і її прояву через сукупність психологічних чинників, завдяки взаємодії яких толерантність формується як певна властивість особистості, як форма «зміни» у прояві через поведінку, і, нарешті, як соціально-психологічне явище саме в поведінці. На основі таких поглядів, дану класифікацію розглядають у двох аспектах.

1) толерантність як специфічна система стабілізації особистості за типом психологічного захисту, відсторонення від дискомфорту у наслідок стресових переживань. Таким чином, функціональне призначення толерантності заключається в тому, щоб ослабити внутріособистісні конфлікти (напруженість, невдоволення тощо), як наслідок – через адаптивні особливості людина здатна регулювати поведінку, взаємодіяти, підвищувати пристосованість і врівноваженість. Водночас формується й інша сторона цього процесу – психічна перебудова, зміна поведінки, яка невластива для даної особи, зміна способів побудови і підтримки міжособистісних стосунків.

2) толерантність як психологічна стійкість – відповідь на закономірні ситуації, в які потрапляє індивід у наслідок поєднання середовищних чинників як подразників та його особистісних психічних особливостей.

Отже, у ситуації прояву толерантності як спеціальної системи стабілізації особистості та стресостійкості людина демонструє поверхнєве усвідомлення ситуації, стримання в поведінці (невпевненість, розгубленість, хвилювання тощо), замість відвертості (довірлива взаємодія, самокритичність, позитив та ін.). Дан твердження враховується при аналізі видів толерантності.

Як позитивну якість Л.Божович охарактеризовує «толерантність до критики» - з однієї сторони це самодостатність, а з іншої – «першорядна важливість для суб'єкта самого предмету обговорення...» [3].

Негативною характеристикою особистості науковці (педагоги, психологи, соціальні педагоги та ін.) вважають толерантність до невизначеності – відчуття «незатишності» у новій компанії, на новій території, загалом вийшовши з «території власного комфорту». У цьому виді толерантності майбутній педагог повинен розвивати/тренувати в собі прояви відчуття впевненості, переконаності, правильності рішень, однак це можливо лише в практичній діяльності, тому у закладах вищої освіти необхідно більше годин приділяти саме на будь-які види практик (педагогічна, виробнича, літня та ін.) студентів. Толерантність невизначеності взаємопов'язана з толерантністю до негативного – це здатність життєдіяти у ситуації невизначеності, таємниць, сумнівів, тривоги, образ, неповаги тощо.

На основі охарактеризованих видів толерантності науковці виокремлюють особистісні толерантні позиції:

- 1) толерантність як внутрішня настанова, сприйняття іншого, чужого й терпимість до нього;
- 2) толерантність як культурологічна норма;
- 3) толерантність як неупередженість, байдужість до іншого;
- 4) толерантність до тих, хто особисто нам шкодить;
- 5) толерантність до того, хто шкодить іншим, але нас не стосується [5], хоча дана позиція більш відносить до байдужості, що може призвести до ворожості.

Таким чином, аналіз наукових джерел показав, що дослідники намагаються продемонструвати власну структуру толерантності, у зв'язку з чим єдина думка не сформульована і це гальмує ефективно впровадження нових педагогічних технологій, методів і форм в освітній процес, зокрема в процес виховання толерантності у молоді. Основний зміст поняття «толерантність» з точки зору психології включає міжособистісну толерантність і містить п'ять базових компонентів – особистісний, когнітивний, вербальний, емоційний і поведінковий. Також складність і багатовимірність досліджуваного феномену проявляється у різних типах і формах. Так, сутність поняття «толерантність» не являється однозначним і нероздільним, має різноманітні форми, варіанти, типи, види й рівні. Відтак толерантність присутня у всіх сферах життя особистості і є важливим чинником будь-якої дії та однією з основних категорій соціального життя.

Недостатньо уваги приділено й саме дослідженню формування толерантності студентів у закладах вищої освіти та її якісним складовим. А за

сучасних умов саме перед ЗВО, які безпосередньо готують майбутніх педагогічних працівників, стоїть мета не тільки формування професійних і спеціальних компетентностей, а й орієнтації всього освітнього процесу на формування загальнолюдських цінностей в умовах міжкультурного середовища України, толерантної особистості, яка налагоджуватиме конструктивну діяльність з порозумінням з усіма учасниками освітнього процесу та у побуті. А відтак студентство – майбутнє країни – має стати активним провідником прояву толерантності та гарантом розвитку толерантного суспільства.

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник. *Словник української мови: в 11 т.* Т.1. 1970. С. 399; Т.9. 1978. С.597.
2. Бауман З. *Индивидуализированное общество.* Москва: Логос, 2002. 390 с.
3. Божович Л. *Проблемы формирования личности / под ред. Д.Фельдштейна.* 2-е изд. Москва-Воронеж, 1997. 352 с.
4. Братченко С.Л. *Психологические основания исследования толерантности в образовании. Педагогика развития: ключевые компетентности и их становление.* Красноярск, 2003. С.104-117.
5. Клеповца Е.Ю. *Психология и педагогика толерантности: учеб.пособие.* Москва, 2004. 350 с.
6. Лекторский В.А. *О толерантности, плюрализме и критицизме. Философия, наука и цивилизация / под ред. В.В.Казютинского.* Москва: Эдиториал УРСС, 1999.
7. Мацковский М.С. *Толерантность как объект социологического исследования. Век толерантности: науч.-публ. вестник.* Вып.3-4. URL: www.tolerance.ru
8. Орловська О.В. *Толерантність та її сутнісні характеристики. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна».* 2012. № 5. С. 159-163.
9. Рубинштейн С.Л. *Основы общей психологии.* Санкт-Петербург: Питер, 2000. 720 с.
10. Степанова С.Н. *Особенности системы дошкольного образования в США. Дошкольное воспитание.* №1. 2011. С.83-88.

Гасюк Катерина

(студентка I курсу навчально-наукового інституту мистецтв)

Н.М.Салига

(Наук.керівн. - канд.пед.наук, доцент)

Роль музичного мистецтва в національно-патріотичному вихованні учнів

У процесі національно-патріотичного виховання школярів важливе значення має культура та мистецтво, адже без національного коріння, генетичної пам'яті, віками набутої багатой духовної спадщини формування особистості неможливе. Саме від сформованості у школярів патріотичності, національної свідомості, громадянськості, готовності стати до боротьби за волю залежить майбутнє України.

Необхідність національно-патріотичного виховання учнів задекларована в офіційних державних документах про освіту (Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Національній програмі патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства», Державних національних програмах «Освіта» («Україна XXI століття»), «Діти України» та ін.).

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді наголошується, що національно-патріотичне виховання має свої характерні принципи, а саме: принцип національної спрямованості; принцип самоактивності й саморегуляції; принцип полікультурності; принцип соціальної відповідності; принцип історичної і соціальної пам'яті; принцип наступності [4].

На виховний потенціал музичної освіти вказували як класики музичної педагогіки (Д. Кабалевський, Ф. Колесса, К. Стеценко, ін.), так і сучасні вчені (Н. Бібік, О. Пошетун, О. Олексюк, О. Ростовська, О. Рудницька, О. Щевчук). Вони наголошували на виховній функції музичної освіти та були переконані в тому, що без виховання людини неможливо виховати музиканта. Так О. Рудницька зазначає: «Музичне мистецтво покликане не тільки навчати, але й виховувати учнів, залучати до мистецьких надбань свого народу, відчувати причетність до невичерпного джерела національних цінностей» [6, с.35].

У педагогічній концепції Д. Кабалевського чітко прослідковуються стратегічні функції загальної музичної освіти, які «передбачали цілеспрямоване ознайомлення школярів із музичним мистецтвом рідного краю» [1, с.231].

Ф. Колеса розглядав музичну освіту як засіб національно-патріотичного виховання учнів: «Музика рідного краю органічно входить до серця та свідомості дитини з перших років життя – з маминими колисковими, народними потічками та пісеньками-забавлянками. Народ, обдарований вже від природи тонким музичним почуттям і незвичайною співолюбністю, виливає в музиці свою сердечну, з глибин душі пливучу сповідь...з найбільшою безпосередністю відкриває він свою душу, свою палку вдачу» [3, с.248].

Відомий композитор та [хоровий диригент](#) К. Стеценко писав: «Співи мають велике значення у справі розвитку духовної природи дитини. Вони розкривають музичні здібності дітей, прищеплюють їм естетичний смак...являються одним із могутніх факторів у справі національного виховання наших дітей і розвитку почуття любові у них до рідного краю» [7, с.346].

О. Вишневський називає музику важливим феноменом суспільної свідомості, який формує покоління свідомих і глибоко переконаних патріотів України. Вчений зазначає, що «музичне мистецтво відображає у людській свідомості цінності минулого і сучасного, володіє даром синтезування

узагальненого досвіду людства, чим і впливає на багатство духовного світу особистості» [1, с.457].

Науковець Г. Філіпчук розглядає музичну освіту як невід'ємну складову національного виховання учнівської молоді, формування національної самосвідомості народу. «В музичній культурі українців, - наголошує учений, - закладалась генетична пам'ять про свої витoki, історію, рідну мову, одухотворяючи вічний символ триєдності нашої минувшини, сучасності й майбуття. Саме в ній стихійно та свідомо інтегрувались культуротворчі, патріотичні, інтелектуальні, моральні, громадянські та національні цінності» [9, с.94].

На важливість звернення до народних джерел вказує також і О. Реброва: «Мистецтво здійснює свою духовну функцію через суспільний трансфер – педагогіку, мистецьку освіту... Серед перших цінностей ментальності, на які спирається мистецька освіта, слід визнати національні...Мистецька освіта ще не вичерпала усього потенціалу художньо-творчих традицій українського етносу, тому саме художньо-етнічна складова культури є тією ментальною цінністю, на яку має спиратися мистецька освіта» [5, с.37].

Окремі аспекти національно-патріотичного виховання підлітків на уроках музики проаналізовані в працях О.Рудницької, яка зазначає, що «національно-патріотичне виховання повинно базуватись на таких принципах виховання, як дитиноцентризм, природовідповідність, культуровідповідність, гуманізм, урахування вікових та індивідуальних особливостей» [6, с.59].

Вчителеві дуже важливо прислухатись до порад В. Сухомлинського, що уроки музики повинні бути спрямовані перш за все на духовний розвиток учнів. «Майже будь-яка, навіть сама лаконічніша розмова про музику, - писав вчений, - може допомагати їх пізнанню світу, формування їх світогляду, вихованню їх моральності. Погляди учнів на музику невіддільні від їх поглядів на життя взагалі, а усвідомлення і переживання змісту музичних образів дозволяє глибше сприймати особливості культури своєї нації, її духовні цінності та ідеали» [8, с.143].

За Державним стандартом базової середньої освіти, національно-патріотичне виховання учнів здійснюється через ознайомлення з фольклором, національною спадщиною, сучасною музикою, що є провідною лінією навчальної програми та підручників з музичного мистецтва. Це засвідчують навчальні теми, запропоновані у підручниках а саме: «Музика нашого краю», «Пісні козацької слави», «Головна пісня держави» [2].

Учителеві на уроках музики дуже важливо звернути увагу не лише на розкритті творчої спадщини того чи іншого композитора, але й ознайомити учнів з біографією, обставинами життя, історичними умовами, в яких творив митець.

Це поглиблює розуміння твору, адже знання особистості автора, його біографії, творчості, самого процесу творіння висвітлюють той чи інший твір та здатні поглибити його розуміння.

Зміст підручників «Музичного мистецтва» для учнів закладів середньої освіти містить низку музичних творів для слухання та виконання: народних танців, а саме: гопак, козачок, коломийка; пісень (дитячих, побутових, колядок, веснянок, ін.). Під час ознайомлення учнів із цими творами активізується не тільки процес збагачення знань про види та жанри українського фольклору, але й виховується почуття любові до культури свого народу та національна свідомість.

Вчена О.Ясинчук наголошує, що на уроках музики дуже важливо використовувати міжпредметні зв'язки з іншими предметами, зокрема з історією, українською літературою та ін. Як слушно зауважує вчена, «зв'язки між викладанням історії та музики справляють вплив на виховання учнів у двох напрямках. З одного боку – це активізація пізнавальної діяльності учнів, глибше засвоєння історичних знань. З другого – звернення до історичних фактів по-новому висвітлює значення музики в житті людини, сприяє виникненню інтересу школярів до музичного мистецтва» [10, с.7].

Вчена наголошує на важливості ролі краєзнавства у національно-патріотичному вихованні учнів: «Краєзнавство різнобічно вивчає рідний край, малу Батьківщину історично, етнографічно, географічно. Переваги краєзнавства у вивченні історії, культури полягають у тому, що вивчають не якісь віддалені явища, а ті, що відбувалися поруч, на рідній землі. Вчинки і подвиги земляків хвилюють і вчать. Краєзнавство допомагає пізнати рідний край: село, селище, місто, область, що є складовою, невід'ємною частиною України, з притаманними їм особливостями. Ці особливості визначаються рідною природою, економікою, характером господарювання, побуту, культури, мистецтва тощо. Синівська любов до рідного села, міста трансформується в любов до всього народу України, до самої України» [10, с.12].

Важливу роль у змісті музичної освіти учнів відіграє ознайомлення із таким легендарним явищем нашої історії як кобзарське мистецтво. У національно-патріотичному вихованні учнів знайомство з його історією, жанровими особливостями, постатями кобзарів складає особливий пласт національної музичної спадщини. На думку Г. Філіпчука, кобзарське мистецтво «є своєрідним художньо-творчим засобом відображення, перетворення в ідеальній формі явищ духовного світу особистості, здійснення мистецького впливу на розвиток її ціннісних гуманістичних орієнтацій» [9, с.97].

Науковець слушно зауважує, що «сама кобзарська творчість, що споконвічно розкриває основні складові українського світогляду – любов до

України, поклоніння матері, повагу до людей, культ рідної землі – надає чудові приклади для формування світоглядно-ціннісних орієнтацій особистості й постає «впливовим чинником національного відтворення, передачі національного менталітету наступним поколінням, збереження національної ідентичності» [9, с.98].

Таким чином національно-патріотичне виховання школярів на уроках музичного мистецтва є органічною складовою загальної музичної освіти. Ознайомлення дітей з фольклором і мистецькими традиціями українського народу та життям і творчістю видатних представників національної музичної культури сприяє поступовому формуванню інтересу та поваги учнів до українського мистецтва та розвитку уявлення про його значення у світовій культурі, вихованню національно-патріотичних почуттів як складової духовного світу особистості.

Список використаних джерел

1. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. *Посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Дрогобич: Коло, 2013. 528 с.
2. Державний стандарт базової середньої освіти. 5-9 класи Нової української школи. *URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>*
3. Колеса Ф. Музикознавчі праці. Київ : Наукова думка, 1970. 592 с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Додаток до Наказу Міністерства освіти і науки України від 16. 06. 2015 № 641. *URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2015/6/17/contsepciya.pdf>*
5. Реброва О. Є. Ментальні цінності мистецької освіти. Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: зб. *матеріалів науково-методологічного семінару*. Чернівці : Зелена Буковина, 2021. С. 36-38.
6. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. Київ: АПН України, 2002. С. 32-60.
7. Стеценко К. Спогади. Листи. Матеріали / укл., перед. Є. С. Федотов. Київ: Музична Україна, 1981 (Жовтень). 480 с.
8. Сухомлинський В. О. Вогнегривий коник: казки, притчі, оповідання / Упоряд. і передм. О. В. Сухомлинського. Київ: Знання, 2017. 200 с.
9. Філіпчук Г. Г. Музичне виховання особистості: *монографія* / За ред., передмова і післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. С. 93-104.
10. Ясинчук О. Музичне мистецтво у формуванні національної свідомості підлітків: *навчальний посібник*. Київ: Либідь, 2021. 124 с.

Слівінська Уляна

*(студентка 1 курсу другого освітнього рівня,
спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,
Педагогічний факультет)*

Л.М. Прокопів

(Наук.керівн. – к. пед.наук, професор)

Розвиток системи дистанційної освіти: історичний аспект

Розвиток дистанційної освіти в Україні супроводжується інтеграцією науково-освітнього потенціалу. Разом з тим, інтенсивно посилюється тенденція до технологізації педагогічних процесів шляхом впровадження новітніх технологій, методик, сучасних інформаційних засобів навчання, які в цілісному своєму поєднанні закладають основу інноваційного розвитку освітньої галузі. В еру інформатизації у все більшої ваги набуває дистанційне навчання. Чималу роль у ньому відіграють онлайн технології. Такий вид навчальної діяльності відкриває нові можливості для здобуття освіти без відриву від роботи чи виїзду закордон.

Дистанційне навчання не лише стало гідною альтернативою традиційній формі навчання, а й дещо модифікувало систему освіти і методи навчання, надавши викладачу можливість розвивати творчий потенціал студента та знаходити нові методи і прийоми навчання. Онлайн технології стали вимогою сучасності, дали студентам можливість самостійно обирати пріоритетні напрямки навчання та різні види діяльності.

Сучасні вчені досліджують особливості вивчення дистанційних технологій, розвиток та впровадження дистанційної освіти в сучасний освітній процес. Дж. Андерсон, Ст. Віллер, Т. Едвард, Р. Клінг вивчали перспективи впровадження дистанційного навчання за кордоном. Н. Львівський, Дж.Мюллер, А. Огур, Дж. О'роурке, Д. Парріш, Р.Філіпс, Н.Хара та ін. вивчали інформаційне та педагогічне забезпечення.

В. Биков виділив визначення дистанційної освіти. Він наголошував, що дистанційна освіта - форма організації навчального процесу, за якої її активні учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) досягають цілей навчання здійснюючи навчальну взаємодію принципово і переважно на відстані та з використанням освітніх платформ [1]. І. Дичківська, вивчаючи сучасні освітні технології, наголошує на потребі інформатизації освітнього простору закладу вищої освіти.

Засновником дистанційного навчання вважають Ісаака Пітмана – англійського професора, стенографа. У 1840 році він запровадив так зване «кореспондентське навчання» - він надсилав своїм учням стенограми та отримував від учнів транскрибовані тексти для перевірки.

Учні листувались з викладачами, здавали підсумкові роботи та іспити довіреним особам та підтверджували здобутий освітній рівень написанням наукової роботи. Розвитку дистанційного навчання сприяла поява поштового зв'язку – для деяких учнів це було єдиною можливістю отримати освіту [1]. Досвід британських колег перейняли німецькі професори Чарльз Тюссе та Густав Лангешейд, які впровадили дистанційне вивчення іноземних мов.

Прогрес не стоїть на місці і з появою теле- та радіозв'язку у середині ХІХ століття, дистанційне навчання отримує нові форми – студентів стає більше, популяризується дистанційне навчання. Основним недоліком цієї форми навчання була відсутність прямого зв'язку між викладачем та учнем. Студент не міг поставити запитання, викладач не міг виправити помилки учнів.

У 1969 році у Великобританії двері відчинив перший у світі університет дистанційного навчання – Відкритий університет (Open University). Його метою було показати доступність та відкритість дистанційної освіти за невисоку плату та без необхідності присутності студента на заняттях [1, с. 5].

Слідом за Великобританією, систему дистанційної освіти впровадили такі університети: Університет Південної Африки; Французький національний центр дистанційного навчання (CEND); ІНТЕС-коледж (Кейптаун, ПАР з 1972-го як філіал ІСS – International Correspondence Schools); Національний університет дистанційної освіти (Іспанія, рік заснування 1972); Гагенський заочний університет (Німеччина, засновано у 1974-му); Національний технологічний університет (США, рік заснування 1984, реалізовані програми дистанційної освіти за інженерними спеціальностями) [6].

Говорячи про дистанційну освіту неможливо оминати США. Така освіта у США дає змогу навчатись не лише дітям та студентам, а й дорослим. 25 % дистанційної освіти в США складають бізнес-курси та освіта для дорослих (Adult Education). Провідні міжнародні компанії здійснюють підготовку фахівців та проводять курси підвищення кваліфікації через локальні внутрішні освітні мережі.

Що стосується університетської освіти в США, варто зазначити що з 1989 року 1500 Американських коледжів та телевізійна компанія RBS TV проводять потужну навчальну програму, яка транслюється чотирма телеканалами. Варто окремо виділити канал RBS Adult Learning Service – канал що транслює курси з бізнес-менеджменту, управління та ще понад 15 різних освітніх програм для дорослих.

Одним з найвідоміших університетів дистанційної освіти в США є Пенсильванський університет (Penn State University), який став основою віртуального університету від ЮНЕСКО [2, с.4].

Новий виток дистанційна освіта отримала у 1980 році, з появою комп'ютерів. Це значно пришвидшило і спростило процес навчання, з'явилися перші навчальні програми – розробники пропонували їх в ігровій та відео формі.

Після того, як комп'ютери та доступ до мережі Інтернет з'явилися у кожному домі, дистанційна освіта зазнала значного розвитку. Варто зазначити, що в Україні процес розвитку дистанційного навчання відбувався повільніше, ніж у Європейських країнах.

Значною мірою розвиток дистанційної освіти сповільнювався, оскільки освітяни сприймали навчальний процес з недовірою та вважали його конкурентним у порівнянні з традиційним навчальним процесом. Як визначено в наказі Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 р. № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [5]. Говорячи про дистанційне навчання, неможливо оминати поняття інноваційних технологій, оскільки ці твердження нерозривно між собою пов'язані. Після популяризації мережі Інтернет дистанційна освіта набула нового сенсу. Варто зазначити, що з появою Інтернету вже протягом тривалого часу в освіті відбуваються суттєві зміни.

На сучасному етапі модернізації освіти головним є створення нової особистості – творчої, креативної, здатної нестандартно мислити, відбувається активна зміна методик навчання та викладацького менталітету. Сучасній освіті необхідний викладач, готовий до змін, здатний поєднувати новітні та традиційні методики навчання, застосовувати їх у роботі та постійно оновлювати зміст своєї діяльності.

Освіта за своєю суттю не є закостенілим механізмом, вона постійно реагує на виклики сучасного суспільства і підлаштовується під його потреби. На поточному етапі розвитку перед сучасною освітою постає важливе завдання – максимально ввести поняття «інноваційні технології» в освітній процес не лише теоретично, а й на практиці [7].

Важливим є підхід до вибору дистанційного навчання. Вчені серед причин, яких студенти обирають дистанційне навчання визначили:

- практичність - студент сам обирає який матеріал, у якій кількості та на якому рівні йому потрібно засвоїти;
- гнучкість - гнучкий графік навчання дозволяє студентові самому обирати який час навчання є найзручнішим для нього;

- якість – результат навчання залежить від студента;
- мобільність – завжди можна бути на зв'язку з викладачем щоб поставити необхідне запитання;
- зручність – інноваційне інформаційне навчання дозволяє отримати освіту в омріяному ЗВО без зміни місця проживання чи роботи [3, с. 21].

Згідно закону України «Про освіту» одне з головних завдань освіти – розвиток дистанційної освіти. Згідно цього закону ЗВО отримує автономію щодо вибору освітніх платформ, інструментів навчання, самостійно обирає форму організації дистанційного навчання (вебінари, віртуальні екскурсії, онлайн форуми, тощо) та здійснює контроль якості дистанційного навчання.

Дистанційна освіта прописана в Законі України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», Державною програмою прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку.

Згідно даних законодавчих актів дистанційна освіта як складова інноваційних технологій в педагогіці передбачає – створення та впровадження нововведень, з метою розв'язання певних педагогічних проблем, для вирішення яких раніше використовували традиційні методи. Підсумовуючи ці два визначення, можна стверджувати, що «дистанційна освіта» - практичне мистецтво введення нового. Зараз дистанційні технології активно впроваджуються в освітній процес, значно полегшуючи засвоєння матеріалу учнями та допомагаючи викладачеві урізноманітнити виклад навчального матеріалу. Для вирішення подібних проблем має проводитись перепідготовка викладачів, семінари, відеоконференції, вебінари, створення мультимедійних кабінетів, просвітницька робота серед студентів із застосування сучасних комп'ютерних технологій. Оптимальним варіантом запровадження дистанційної освіти навчання у систему вищої освіти є використання глобальних та локальних світових мереж.

Дистанційна освіта в Україні – явище не нове, але ще не до кінця досліджене, оскільки освітні процеси залежать від економічних, політичних, соціальних та ряду інших чинників. Впровадження інноваційних технологій в навчальний процес – значний крок у розвитку освіти в Україні.

Перспективним у нашій роботі є дослідження аспектів інноваційних технологій навчання у філологічних ЗВО.

Список використаних джерел

1. Бацуровська І.В. Технології дистанційного навчання у вищій освіті. URL: http://www.confcontact.com/20110225/pe4_samojl.htm.
2. Інноваційні технології навчання: навч. посіб. / кол. авт.: Х. Ш. Бахтіярова Київ, 2016. 171 с.
3. Кулага І.В., Ільницький Д.О. Світовий досвід організації та розвитку університетської системи дистанційного навчання: навч. посібн. Київ, 2017. 38 с.
4. Огієнко О.І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід. Київ, 2012. 42 с.

5. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
6. Сіліванова І.М. Законодавча підтримка академічної мобільності студентів. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 4. С. 111 -119.
7. Щодо організації дистанційного навчання: Лист МОН № 1/9-609 від 02.11.2018 року URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/77298/

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

№ 38

**Відповідальність за достовірність поданої інформації
несуть автори.**

Матеріали розташовані у порядку поступлення до редакції.

©Івано-Франківськ, 2022